

V Bruseli 17. 5. 2021
COM(2021) 240 final

**OZNÁMENIE KOMISIE EURÓPSKEMU PARLAMENTU, RADE, EURÓPSKEMU
HOSPODÁRSKEMU A SOCIÁLNEMU VÝBORU A VÝBORU REGIÓNOV**

**o novom prístupe k udržateľnému modrému hospodárstvu v EÚ
Transformácia modrého hospodárstva EÚ v záujme udržateľnej budúcnosti**

OZNÁMENIE KOMISIE EURÓPSKEMU PARLAMENTU, RADE, EURÓPSKEMU HOSPODÁRSKEMU A SOCIÁLNEMU VÝBORU A VÝBORU REGIÓNOV

o novom prístupe k udržateľnému modrému hospodárstvu v EÚ Transformácia modrého hospodárstva EÚ v záujme udržateľnej budúcnosti

1. PRECHOD OD „MODRÉHO RASTU“ K „UDRŽATEĽNÉMU MODRÉMU HOSPODÁRSTVU“

V Európskej zelenej dohode¹ sa požaduje transformácia nášho hospodárstva, aby sa stalo moderným a konkurencieschopným hospodárstvom, ktoré efektívne využíva zdroje a v ktorom sa postupne odstránia čisté emisie skleníkových plynov a bude chránený prírodný kapitál EÚ. V Pláne obnovy pre Európu² sa stanovuje cieľ podporiť zelenú a digitálnu transformáciu a urobiť európske hospodárstvo spravodlivejším, odolnejším a udržateľnejším pre budúce generácie. Modré hospodárstvo Európskej únie môže prispieť k dosiahnutiu tejto dvojakej výzvy – ak pôjde cestou väčšej udržateľnosti, stane sa zdrojom činností a nápadov, ktoré vytvárajú inovácie, podnecujú rýchlu a trvalú obnovu a chránia našu planétu.

Ak by sme svetové modré hospodárstvo prirovnali k národnému hospodárstvu, bolo by siedmym najväčším na svete a oceán ako hospodársky subjekt by bol členom skupiny G7. Modré hospodárstvo funguje v najrozsiahljšom ekosystéme planéty – v oceánoch sa nachádza 97 % všetkej našej vody a 80 % všetkých foriem života. Oceán nás obklopuje a zabezpečuje nám podmienky na život tým, že poskytuje dostatok kyslíka pre náš každý druhý nádech, jedlo pre takmer polovicu ľudstva a dôležité zdroje pre ľudské zdravie, nehovoriac o spleti ekonomických interakcií.

Modré hospodárstvo Európy poskytuje 4,5 milióna priamych pracovných miest³, z ktorých mnohé sú v regiónoch, kde existuje len málo alternatív. Súčasťou tohto hospodárstva sú všetky priemyselné odvetvia a odvetvia súvisiace s oceánmi, moriami a pobrežiami, či už sa nachádzajú v morskom prostredí (napr. lodná doprava, rybárstvo, výroba energie) alebo na pevnine (napr. prístavy, lodenice, pozemná akvakultúra a produkcia rias, pobrežný cestovný ruch). Je to rozsiahly a rýchlo sa rozvíjajúci segment nášho hospodárstva, v ktorom sa za posledné desaťročie uskutočnili výrazné kroky smerom k modernizácii a diverzifikácii. Popri tradičných odvetviach sa rozvíjajú a pribúdajú inovatívne odvetvia, ako napríklad obnoviteľná energia z oceánov, modré biohospodárstvo, biotechnológia a odsolovanie, a tým poskytujú nové vyhliadky a vytvárajú pracovné miesta.

Tieto a ďalšie hospodárske činnosti majú kumulatívny vplyv na morské prostredie, a to od viditeľného znečistenia, ako sú plastové odpadky a ropné škvrny, po neviditeľné znečistenie, ako sú mikroplasty, podmorský hluk, chemikálie a živiny. Zmena klímy a emisie skleníkových plynov majú ničivé dôsledky na oceány, pobrežia a ľudí žijúcich v týchto oblastiach, od zmien teploty vody až po acidifikáciu, zvyšovanie hladiny morí a častejší a intenzívnejší výskyt povodní a erózie. Spolu s veľkou hrozbou, ktorú predstavuje strata biodiverzity spôsobená zmenou klímy, znečistením, nadmerným využívaním zdrojov

¹ COM(2019) 640 final.

² COM(2020) 442 final.

³ Európska komisia (2020), Správa EÚ o modrom hospodárstve 2020.

a ničením prirodzených biotopov, tieto vplyvy budú výzvou pre odolnosť modrého hospodárstva a spoločnosti ako celku.

Toto oznámenie nazerá na problematiku systematicky, pričom politiku oceánov začleňuje do našej novej európskej hospodárskej politiky. Náš oceán a „modré hospodárstvo“, ktoré podporuje, je nevyhnutný na uskutočnenie transformácie stanovenej v Európskej zelenej dohode. Významným príkladom je prínos oceánov k výrobe energie, ekologizácii dopravy a k udržateľnej potravinárskej výrobe. Prínos zdravého oceánu má zásadný význam pre udržateľné hospodárstvo. Musíme lepšie prepojiť zelené a modré politiky a zároveň rozšíriť náš prístup za hranice EÚ a dosiahnuť medzinárodnú správu oceánov.

Udržateľné modré hospodárstvo vytvorí konkrétne príležitosti pre nové pracovné miesta a podniky. Vzniknú vďaka práci na zmiernení vplyvu na oceány a pobrežia s cieľom vybudovať odolný hospodársky model založený na inováciách, obehovom hospodárstve a šetrnom prístupe k oceánu. To znamená, že sa budú stimulovať podniky, ktoré využívajú alebo vytvárajú obnoviteľné zdroje, chránia morské ekosystémy, znižujú znečistenie a zvyšujú odolnosť proti zmene klímy, zatiaľ čo ostatné podniky budú musieť znížiť svoju environmentálnu stopu. Je to rovnako dôležité pre ľudí, ako aj pre planétu. Ako sa uvádza v Agende 2030 pre udržateľný rozvoj⁴, bez zdravého oceánu je život na tejto planéte ohrozený a bez zdrojov z oceánu stráca ľudská spoločnosť na celej planéte schopnosť zabezpečiť podmienky na život.

V tomto oznámení sa stanovuje podrobný a realistický program zameraný na to, aby modré hospodárstvo zohrávalo dôležitú úlohu pri dosahovaní cieľov Európskej zelenej dohody. Vďaka svojej dynamike a potenciálu na inovácie má toto odvetvie dobré predpoklady, aby bolo hnacou silou zelenej transformácie, ktorá nahradí nekontrolovaný rozmach čistými a udržateľnými činnosťami odolnými proti zmene klímy, ktoré nezaťažujú morské prostredie. Zastaraná predstava, že ochrana životného prostredia je v rozpore s hospodárstvom, dáva priestor poznaniu, že práve v námornom priemysle sú životné prostredie a hospodárstvo nerozlučne späté. Musíme presunúť ťažisko z „modrého rastu“ k *udržateľnému* modrému hospodárstvu.

Európske moria a oceány sú prirodzenými a neodmysliteľnými spojencami pri riešení krízy v oblasti klímy a biodiverzity. Aby sa do roku 2030 rozšírila ochrana morských oblastí zo súčasného pokrytia plochy 11 % na 30 %⁵, v snahe splniť ambiciózne ciele v oblasti odstraňovania znečistenia v našich moriach a v záujme čo najlepšieho využitia prírodných a námorných prostriedkov Európy na dosiahnutie európskych cieľov na rok 2030 a ambície klimatickej neutrality bude potrebné prekonať značné medzery vo vykonávaní. Týmto oznámením spolu s plánovanou výskumnou **misiou v oblasti oceánov**⁶ sa započne proces realizácie uvedených cieľov.

V tomto oznámení sa subjekty modrého hospodárstva vyzývajú, aby podporili zásady Európskej zelenej dohody. Za posledných 15 rokov položila EÚ pevný základ pre integrovanú a synergickú námornú politiku v Európe zapojením svojich členských štátov, regiónov, miestnych zainteresovaných strán a zeleného hospodárstva na pevnine. Posun

⁴ Cieľ udržateľného rozvoja č. 14 – Zachovať a udržateľne využívať oceány, moria a morské zdroje v záujme udržateľného rozvoja.

⁵ COM(2020) 380 final.

⁶ Kandidátska misia v oblasti oceánov „Zdravé oceány, moria, pobrežné a vnútrozemské vody“.

k vytvoreniu udržateľného modrého hospodárstva sa bude opierať o ešte užšiu spoluprácu so zainteresovanými stranami, od veľkých a malých podnikov, cez miestne skupiny, až po mladých ľudí nadšených myšlienkou zdravia našich oceánov, ako aj so širokou verejnosťou. Musí spájať *všetky* skupiny a sektory okolo spoločnej vízie. Toto oznámenie, ktorým sa dopĺňajú ďalšie súčasné iniciatívy Komisie, predstavuje (v kapitole 2) program modrého hospodárstva v oblasti dekarbonizácie, ochrany nášho prírodného kapitálu, obehového hospodárstva a zodpovednej potravinárskej výroby. Aj keď zoznam nie je úplný, oznamuje sa v ňom niekoľko nových iniciatív a opisujú sa niektoré nástroje (kapitola 3) a faktory (kapitola 4) umožňujúce dosiahnutie tejto transformácie.

2. TRANSFORMÁCIA HODNOTOVÝCH REŤAZCOV MODRÉHO HOSPODÁRSTVA

2.1. Dosahovanie cieľov klimatickej neutrality a nulového znečistenia

Udržateľné modré hospodárstvo ponúka viaceré riešenia na dosiahnutie cieľov Európskej zelenej dohody. Pri mnohých súčasných činnostiach treba znížiť uhlíkovú stopu, zatiaľ čo do popredia sa musia dostať nové, uhlíkovo neutrálne činnosti. Modré hospodárstvo môže prispieť k uhlíkovej neutralite rozvojom modrej energie a ekologizáciou námornej dopravy a prístavov.

EÚ sa usiluje znížiť emisie skleníkových plynov do roku 2030 najmenej o 55 % v porovnaní s úrovňou v roku 1990 a stať sa do roku 2050 klimaticky neutrálnou. **Modrá energia** by mohla pomôcť splniť tieto ciele a v roku 2050 by mohla prostredníctvom najmä (aj keď nie výlučne) veternej energie na mori vytvárať štvrtinu elektrickej energie v EÚ. Kombinácia udržateľnej energie z oceánov by mala zahŕňať (okrem zariadení upevnených na dne, ktoré využívajú veternú energiu na mori) aj plávajúce veterné parky, tepelnú energiu, energiu z vln, energiu prílivu a odlivu – rozvíjajúce sa technológie, ktoré sa majú dostať do štádia obchodovania v rozpätí desiatich rokov. Na urýchlenie ich rozvoja Komisia v roku 2020 zverejnila novú stratégiu EÚ pre modrú energiu⁷, ktorej cieľom je do roku 2030 päťkrát znásobiť výkon modrej energie a do roku 2050 ju znásobiť 30-krát.

V Európskej zelenej dohode sa požaduje zníženie emisií skleníkových plynov o 90 % zo všetkých druhov dopravy, čo zahŕňa aj **námornú dopravu**. Naše námorné koridory sú kľúčovým prepojením pre globálny systém obchodovania. Hoci v námornej doprave vzniká porovnateľne menej emisií ako pri cestnej alebo leteckej doprave, z dôvodu veľkého množstva fosílnych palív a výraznej závislosti od nich sa pri nej vytvárajú uhlíkové aj iné znečisťujúce emisie. Dekarbonizáciou námornej dopravy (a rybolovných operácií) sa znížia nielen emisie skleníkových plynov, ale aj znečistenie ovzdušia a vôd, ako aj podmorský hluk a zároveň sa tak otvoria nové hospodárske príležitosti.

Účelom oznámenia o stratégii pre udržateľnú a inteligentnú mobilitu z roku 2020⁸ je uviesť prvé plavidlá s nulovými emisiami na trh do roku 2030 a dekarbonizovať námornú dopravu jasne vymedzeným súborom opatrení. Spočíva to v možnom rozšírení systému EÚ na obchodovanie s emisiami o námornú dopravu a zosúladení zdaňovania energetických výrobkov s politikami EÚ v oblasti energetiky a klímy pri revízii smernice o zdaňovaní energie⁹. Komisia zvažuje aj začlenenie nových pohonných systémov do súčasného

⁷ COM(2020) 741 final.

⁸ COM(2020) 789 final.

⁹ Smernica Rady 2003/96/ES z 27. októbra 2003 o reštrukturalizácii právneho rámca Spoločenstva pre zdaňovanie energetických výrobkov a elektriny.

preskúmania smernice o rekreačných plavidlách¹⁰, ako aj revíziu smernice o znečisťovaní mora z lodí. Iniciatíva FuelEU¹¹ zatiaľ podporí výrobu a využívanie obnoviteľných a nízkouhlíkových palív (ako napr. vodík a palivá na báze vodíka, biopalivá, syntetické palivá, elektrickú energiu a iné udržateľné zdroje energie, ako je veterná energia), ako aj používanie pobrežného zdroja napájania pre kotviace lode. Nariadenie o TEN-T a smernice o infraštruktúre pre alternatívne palivá sa v tomto zmysle zrevidujú a zosúladia, konkrétne s cieľom zabezpečiť zodpovedajúce zavedenie primeranej infraštruktúry na dopĺňanie paliva. Lodnice EÚ by mohli využiť príležitosti vyplývajúce z rýchlo rastúcich trhov inovačných energeticky účinných servisných plavidiel, ktoré by mali výrazne znížiť spotrebu paliva a emisie CO₂.

V rámci svojho akčného plánu nulového znečistenia Komisia plánuje stavať na úspechu existujúcich oblastí kontroly emisií vo vodách EÚ tým, že sústreďí úsilie na určenie nových oblastí v Stredozemnom mori (čo môže najbližších desať rokov viesť k zníženiu emisií z medzinárodnej lodnej dopravy do ovzdušia v prípade SO₂ až o 80 % a v prípade NO_x o 20 %), pričom má v úmysle začať podobné aktivity v Čiernom mori.

Prístavy majú zásadný význam, pokiaľ ide o prepájanie regiónov a krajín a ich hospodárstvo. Keď sa zmenia podmienky v európskom priemysle (napríklad rozšírením modrej energie), bude sa vyvíjať aj úloha prístavov. Komisia usudzuje, že okrem prekládky a logistiky spočíva budúcnosť prístavov v rozvoji ich kľúčovej úlohy ako energetických uzlov (pre integrované systémy elektrickej energie, vodíka¹² a iných obnoviteľných a nízkouhlíkových palív), na účely obehového hospodárstva (na zber, prekládku a zneškodňovanie odpadu z lodí a iných prístavných odvetví, a na vyradenie lodí z prevádzky), na komunikáciu (podmorské káble) a na účely priemyslu (ako priemyselné klastre). Ďalším aspektom, ktorý pomáha dosiahnuť dekarbonizáciu a nulové znečistenie, je použitie inteligentných digitálnych riešení a autonómnych systémov, ktoré optimalizujú dopravné toky a manipuláciu s nákladmi v prístavoch a okolo nich. Prijatie týchto nových úloh zlepší pracovné podmienky prevádzkovateľov a životné podmienky okolitých komunít. Svoje činnosti by mali ekologizovať aj špecializované prístavy na rekreačné účely a rybárske prístavy.

Komisia na podporu dekarbonizácie a odstraňovania znečistenia z výroby energie, námornej dopravy a prístavov:

- vytvorí **modré fórum pre používateľov morí** na koordináciu dialógu medzi prevádzkovateľmi na mori, zainteresovanými stranami a vedcami pôsobiacimi v oblasti rybolovu, akvakultúry, lodnej dopravy, cestovného ruchu, energie z obnoviteľných zdrojov a ďalších činností. Fórum bude slúžiť na rozvoj synergií medzi ich činnosťami a urovnávanie sporov vyplývajúcich z konkurenčného využívania mora,
- bude propagovať využívanie finančných prostriedkov EÚ **na ekologizáciu námornej dopravy**
 - a) zintenzívnením využívania príbrežnej námornej dopravy namiesto používania viac znečisťujúcich druhov dopravy;
 - b) renováciou námornej flotily EÚ (napr. osobných lodí a zásobovacích plavidiel pre príbrežné zariadenia) s cieľom zlepšiť jej energetickú efektívnosť a
 - c) rozvojom vyspelých výrobných a technologických kapacít EÚ,

¹⁰ Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2013/53/EÚ z 20. novembra 2013 o rekreačných plavidlách a vodných skútroch a o zrušení smernice 94/25/ES.

¹¹ <https://ec.europa.eu/info/law/better-regulation/have-your-say/initiatives/12312-FuelEU-Maritime->

¹² COM(2020) 301 final.

- zameria svoje úsilie na využitie nového **Európskeho námorného, rybolovného a akvakultúrneho fondu** na podporu rybárskych flotíl pri začatí využívania čistejších motorov a postupov za predpokladu, že tieto renovácie nevytvárajú nadmernú kapacitu a nepovedú k nadmernému rybolovu,
- bude plniť cieľ **prístavov s nulovými emisiami**, ako sa zdôrazňuje v stratégii pre udržateľnú a inteligentnú mobilitu, a to aj prostredníctvom spolupráce s podskupinou pre udržateľné prístavy európskeho prístavného fóra, na účely diskusie s príslušnými zainteresovanými stranami a vzájomnej výmeny a podpory najlepších postupov a iniciatív zdola nahor v oblasti ekologizačných prístavných služieb¹³,
- podporí členské štáty prostredníctvom posilneného mechanizmu Únie v oblasti civilnej ochrany a opatrení Európskej námornej bezpečnostnej agentúry na boj proti znečisťovaniu životného prostredia, aby boli pripravené na nehody majúce za následok znečistenie mora a aby boli reakcieschopné.

2.2. Obehové hospodárstvo a predchádzanie vzniku odpadu

Zmiernenie vplyvu ľudskej činnosti na more je kolektívnou zodpovednosťou. Modré hospodárstvo môže zohrávať zásadnú úlohu v mnohých aspektoch práce v boji proti znečisťovaniu a môže využívať nové príležitosti, ktoré z danej práce vyplývajú.

Každoročne sa do európskych morí dostane približne 27 000 ton makroplastov (väčšinou ide o jednorazové plastové výrobky, stratený alebo odhodnený rybársky výstroj či odpad vypúšťaný z lodí)¹⁴. V nadväznosti na rozsiahle opatrenia prijaté na základe rámcovej smernice o morskej stratégii¹⁵ sa členské štáty EÚ zhodli, že na pláži by malo byť menej ako 20 kusov odpadu na každých 100 metrov pobrežia. Významný záväzok udržať čistotu európskych morí bude podporený smernicou o jednorazových plastových výrobkoch¹⁶, ktorá sa zameriava na jednorazové plastové výrobky a rybársky výstroj, ktoré v súčasnosti predstavujú 70 % morského odpadu v EÚ. V súčasnosti sa pracuje na tom istom postupe, pokiaľ ide o mikroplasty a odpad na morskom dne. Komisia prijíma opatrenia na vypracovanie noriem pre obehovú koncepciu rybárskeho výstroja, ktoré uľahčia opätovné použitie a recyklovateľnosť výstroja po skončení jeho životnosti. Opatrenia na zníženie škôd spôsobených strateným a opusteným rybárskym výstrojom sú zahrnuté v návrhu Komisie na revidované nariadenie o kontrole rybárstva¹⁷. Nové nariadenie o Európskom námornom, rybolovnom a akvakultúrnom fonde¹⁸ bude naďalej poskytovať finančnú podporu rybárom pri získavaní a zhromažďovaní odpadu a strateného rybárskeho výstroja¹⁹ a zabezpečovať financovanie riadneho spracovávanía v prístavoch a na miestach vylodenia, ako sa stanovuje

¹³ Aj v novom akčnom pláne pre Atlantický oceán 2.0 sa prístavy považujú za prioritné brány a centrá modrého hospodárstva, zatiaľ čo v rámci iniciatívy WestMed bola zriadená technická skupina, ktorá sa bude zaoberať udržateľnou prepravou a ekologickou loďnou dopravou.
SWD(2018) 254 final.

¹⁴ SWD(2018) 254 final.
¹⁵ Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2008/56/ES zo 17. júna 2008, ktorou sa ustanovuje rámec pre činnosť Spoločenstva v oblasti morskej environmentálnej politiky (rámcová smernica o morskej stratégii).

¹⁶ Smernica (EÚ) 2019/904 z 5. júna 2019 o znižovaní vplyvu určitých plastových výrobkov na životné prostredie.

¹⁷ COM(2018) 368 (návrh na revíziu, ktorý je v súčasnosti v prvom čítaní so spoluzákonomdarcami).

¹⁸ Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady o Európskom námornom, rybolovnom a akvakultúrnom fonde a o zrušení nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 508/2014 (ENRAF) – politická dohoda z 3. decembra 2020.

¹⁹ S možným využitím pripojených zariadení vybavených senzormi internetu vecí.

v smernici o prístavných zberných zariadeniach²⁰. EÚ si váži úlohu rybárov ako *oddaných správcov mora* a podnecuje ďalšiu podporu tejto úlohy na vnútroštátnej úrovni, ako aj v samotnom priemysle.

V prvom rade je však kľúčové zabrániť tomu, aby si odpad našiel cestu do mora. Akčný plán EÚ nulového znečistenia ponúka jedinečnú príležitosť na zintenzívnenie opatrení v oblasti znečisťovania živinami (ktoré vedie k eutrofizácii), kontaminantmi, odpadkami (väčšinou tvorenými plastmi) a podmorským hlukom.

Popri znižovaní znečistenia bude rozhodujúce vyvinúť obehové modely a riešenia. V akčnom pláne EÚ pre obehové hospodárstvo z roku 2020²¹ sa stanovuje ambiciózný program na udržanie materiálov a zdrojov v hospodárstve čo najdlhšie a na minimalizáciu odpadu, čím sa zvyšuje obehovosť. Pokiaľ ide o recykláciu veľkých lodí, EÚ má v nariadení o recyklácii lodí²² jedinečný a ambiciózný súbor noriem, ktoré Komisia plánuje zrevidovať do roku 2023, aby sa prípadne rozšíril jeho rozsah pôsobnosti a posilnil už existujúci režim. Pokiaľ ide o nakladanie s odpadmi environmentálne vhodným spôsobom a optimálne zaobchádzanie s plošinami na ťažbu ropy a zemného plynu na otvorenom mori, ktoré sú vyradené z prevádzky, EÚ sleduje prácu súvisiacu s Dohovorom o ochrane morského prostredia severovýchodného Atlantiku a zväži revíziu príslušných právnych predpisov EÚ.

Komisia s cieľom riešiť hlavné zdroje znečistenia v našich moriach a na podporu riešení spočívajúcich v oblasti recyklácie:

- prijme opatrenia na zníženie **plastového odpadu v mori, úniku živín do mora a používania chemických pesticídov a rizika z nich vyplývajúceho** do roku 2030 na polovicu,
- prijme opatrenia na obmedzenie úmyselne pridávaných **mikroplastov** a v súvislosti s neúmyselným uvoľňovaním mikroplastov vypracuje opatrenia týkajúce sa označovania, štandardizácie, certifikácie a regulácie vrátane opatrení na zvýšenie zachytávania mikroplastov vo všetkých fázach životného cyklu výroby,
- zabezpečí, aby sa odpad zachytený pri rybolovných operáciách nahlasoval v prístave a aby sa **rybársky výstroj vyrobený z plastu po jeho použití zbieral a recykloval**. Komisia pripraví príslušné vykonávacie akty a požiada priemyselné normalizačné orgány, aby vypracovali normy pre recyklovateľný rybársky výstroj,
- navrhne revíziu nariadenia o **recyklácii lodí**²³ a požiadaviek EÚ na vyradovanie **plošín na mori** z prevádzky s cieľom zabezpečiť náležitú ochranu morského prostredia.

2.3. Biodiverzita a investícia do prírody

Zachovanie a ochrana biodiverzity by sa mali považovať za základné princípy námornej hospodárskej činnosti. Morská biodiverzita nie je iba predpokladom hospodárskych činností, ako je rybolov, biotechnológia a cestovný ruch. Ochrana a obnova biodiverzity prinášajú aj hospodárske príležitosti.

²⁰ Smernica (EÚ) 2019/883, ktorou sa mení smernica 2010/65/EÚ.

²¹ COM(2020) 98 final.

²² Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1257/2013 z 20. novembra 2013 o recyklácii lodí a o zmene nariadenia (ES) č. 1013/2006 a smernice 2009/16/ES.

²³ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1257/2013 z 20. novembra 2013 o recyklácii lodí a o zmene nariadenia (ES) č. 1013/2006 a smernice 2009/16/ES.

Ako sa zdôrazňuje v stratégii EÚ v oblasti biodiverzity do roku 2030, rozšírenie ochrany na 30 % morskej oblasti EÚ a vytvorenie ekologických koridorov zvráti stratu biodiverzity, prispeje k zmierneniu zmeny klímy a zvýšeniu odolnosti proti nej a súčasne prinesie značné finančné a sociálne výhody. Ukázalo sa, že investície do chránených morských oblastí, najmä prísne chránených oblastí, prinášajú bohatú hospodársku návratnosť a na miestach, kde je ochrana účinná, sa množstvo rýb a morského života vďaka nim niekoľkonásobne zvyšuje.

Ochrana a obnova systémov pobrežnej vegetácie, ako sú prílivové močiare, mangrovy a porasty morskej trávy (ktoré vo svojich rastlinách, pôdach a sedimentoch hromadia „modrý uhlík“²⁴), môže významne prispieť k cieľom dekarbonizácie uvedených v Európskej zelenej dohode. Aj zachovanie sekvestrácie modrého uhlíka ide ruka v ruke so zachovaním pobrežnej biodiverzity. Rovnako kľúčom k obnove biodiverzity, a tým aj odolnosti pobrežných a morských ekosystémov, je koncepcia umelých útesov, obnova dôležitých biotopov na morskom dne (korálové útesy, oblasti makrorias a iné) a vývoj riešení na odstraňovanie znečistenia z oblastí alebo na boj proti eutrofizácii. Všetky tieto činnosti môžu byť súčasťou samostatného hospodárskeho odvetvia. Je zrejmé, že ak majú byť všetky potenciálne vplyvy skutočne udržateľné, musia sa riešiť celostne. Modré biotechnológie ponúkajú riešenia aj na výrobu materiálov, enzýmov, výživových doplnkov a liekov.

Prijatím progresívneho prístupu k riadeniu založenému na ekosystémoch v rámci právnych predpisov EÚ²⁵ sa znížia nepriaznivé vplyvy rybolovu, ťažby nerastov a iných ľudských činností na morské ekosystémy, najmä na citlivé druhy a biotopy na morskom dne. S cieľom minimalizovať environmentálny vplyv rybolovu na morské biotopy Komisia zaviedla opatrenia, ako sú špecifikácie rybárskeho výstroja a veľkosti ôk sietí, oblasti a obdobia zákazu rybolovu. V súčasnosti pripravuje správu o vykonávaní týchto opatrení a zverejní nový akčný plán, aby sa rybolov (vrátane rybolovu pomocou vlečných sietí na lov pri dne) ďalej zosúladoval s cieľmi biodiverzity. To zahŕňa prípadné zavedenie opatrení na obmedzenie používania rybárskeho výstroja, ktorý najviac prispieva k zhoršovaniu biodiverzity, vrátane používania rybárskeho výstroja na lov pri dne, ktorý v súčasnosti najviac poškodzuje morské dno. Európsky námorný, rybolovný a akvakultúrny fond podporí prechod na selektívnejšie a menej škodlivé techniky rybolovu.

Komisia s cieľom zachovať a obnoviť morskú biodiverzitu:

- predloží **návrh právne záväzných cieľov EÚ na obnovu poškodených ekosystémov**, najmä veľkých oblastí neresenia rýb a chovných oblastí, ako aj oblastí s najväčším potenciálom zachytávať a ukladať uhlík a na predchádzanie prírodným katastrofám a ich obmedzenie,
- navrhne do konca roka 2021 **nový akčný plán na ochranu rybolovných zdrojov a morských ekosystémov**, v ktorom sa preskúmajú najmä opatrenia potrebné na ochranu citlivých druhov a biotopov,
- bude spolupracovať s členskými štátmi, regiónmi a Európskou environmentálnou agentúrou na **identifikácii a vymedzení ďalších chránených morských oblastí** a na definícii prísnej ochrany do konca roka 2021,

²⁴ Uhlík ukladaný pobrežnými a oceánskymi ekosystémami.

²⁵ V tejto súvislosti je nevyhnutné úplné vykonávanie týchto aktov: rámcová smernica o morskej stratégii (2008/56/ES), smernica o vtáctve (2009/147/ES), smernica o biotopoch (92/43/EHS), smernica 2011/92/EÚ, smernica 2001/42/ES, nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1380/2013 z 11. decembra 2013 o spoločnej rybárskej politike, nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2019/1241 z 20. júna 2019 o zachovaní rybolovných zdrojov a ochrane morských ekosystémov prostredníctvom technických opatrení, stratégia EÚ v oblasti biodiverzity [COM(2020) 380 final].

- bude propagovať a podporovať **miestne participačné iniciatívy** (ako sú skupiny miestneho rozvoja vedené komunitou, miestne akčné skupiny pre rybárstvo atď.), ktoré spájajú obnovu morských zdrojov so zachovaním živobytia miestnych obyvateľov.

2.4. Odolnosť pobrežia

Ochrana nášho prírodného a hospodárskeho majetku a infraštruktúry znamená prispôsobenie sa nevyhnutným následkom zmeny klímy. Ako alternatíva k budovaniu ešte viac „sivej“ infraštruktúry (priehrady, hrádze alebo betónové bariéry) by adaptácia na zmenu klímy mala byť založená na prírodných riešeniach a riešeniach blízkych prírode – napríklad mokradiach, ako sú slaniská, porasty morskej trávy, mangrovy a duny. Rozvoj zelenej infraštruktúry v pobrežných regiónoch pomôže zachovať biodiverzitu, pobrežné ekosystémy a krajinu, pričom posilní udržateľný rozvoj cestovného ruchu a hospodárstva pobrežných regiónov. Tieto adaptačné činnosti sa stanú samostatným novým odvetvím modrého hospodárstva.

Približne jedna tretina obyvateľov EÚ žije vo vzdialenosti menej ako 50 km od pobrežia. V pobrežných regiónoch alebo na jednom z mnohých európskych ostrovov žije viac ako 200 miliónov občanov. IPCC v roku 2018 poukázal na to, že hladiny morí sa do roku 2100 pravdepodobne zvýšia o 0,4 až 0,8 m a že ak sa nič nezmení v súčasnom vývoji svetových emisií skleníkových plynov, pravdepodobne to bude v rozmedzí až do 1,1 m²⁶. Po roku 2100 budú v nasledujúcich stáročiach hladiny morí naďalej stúpať v dôsledku sústavného otepľovania a topenia arktického a antarktického ľadu. Okrem toho sa v dôsledku zmeny klímy rádovo zvýši pravdepodobnosť extrémnych poveternostných javov, ktoré pochádzajú z morí a oceánov a spôsobujú vážne škody obyvateľom, ako aj škody na hospodárskom majetku a infraštruktúre.

Verejné výdavky EÚ na ochranu pobreží pred rizikom erózie a povodní sa na roky 1990 – 2020 odhadujú na viac ako 5 miliárd EUR ročne²⁷. Na druhej strane by náklady na nečinnosť predstavovali 340 – 360 miliárd EUR ročne, pokiaľ ide o stratené ekosystémové služby pozdĺž pobrežia EÚ. V prešetrovaní a plánovaní spoločnej reakcie je potrebný veľký skok. V novej stratégii EÚ v oblasti adaptácie na zmenu klímy²⁸ sa stanovuje rámec reakcie prostredníctvom inteligentnejších, rýchlejších a systematickejších adaptácií v EÚ a dôraznejších medzinárodných opatrení v záujme odolnosti proti zmene klímy. Komisia prostredníctvom usmernení uvedenej stratégie bude:

- pracovať na **odstránení medzier v poznatkoch** a podnecovaní inovácií v záujme zvýšenia odolnosti pobrežných oblastí proti zmene klímy, a to aj prostredníctvom novej komparatívnej analýzy tradičných riešení a riešení blízkych prírode,
- pracovať na posilnení kapacity na pozorovanie, modelovanie a predpovedanie v rámci programu Copernicus a siete EMODnet s cieľom lepšie **predvídať dôsledky extrémnych poveternostných javov** (napr. povodní, prudkých búrok) a **zvyšovanie hladiny morí na regionálnej úrovni**,

²⁶ Medzivládny panel o zmene klímy, osobitná správa: Osobitná správa o oceánoch a kryosfére v meniacej sa klíme, zhrnutie pre tvorcov politik, oddiel B.3.1, <https://www.ipcc.ch/srocc/chapter/summary-for-policymakers/>.

²⁷ <https://www.eea.europa.eu/themes/water/europes-seas-and-coasts>.

²⁸ [SEC\(2021\) 89 final](#).

- **podnecovať spoluprácu medzi pobrežnými regiónmi a ostrovmi**, ktoré majú v rámci tej istej morskej oblasti spoločné potreby, s cieľom vypracovať adaptačné stratégie a spoločné prístupy k riadeniu pobrežných zón²⁹, investovať do udržateľnej ochrany pobrežia a prispôbiť hospodárske činnosti na pobreží,
- pomáhať členským štátom pri **dlhodobom plánovaní postupného zavádzania investícií** s podporou z finančných prostriedkov EÚ.

2.5. Zodpovedné potravinové systémy

Lepším využívaním morských zdrojov a výberom alternatívnych zdrojov potravín a krmiva môže modré hospodárstvo pomôcť zmierniť tlak na našu klímu a prírodné zdroje určené na potravinársku výrobu.

Jedným z odvetví, ktoré sú zodpovedné za emisie uhlíka, znečistenie a stratu biodiverzity, je súčasný systém potravinárskej výroby a spotreby. Nasmerovanie tohto systému na cestu udržateľnosti je cieľom stratégie Komisie nazvanej „z farmy na stôl“³⁰, a to s komplexným prístupom, ktorý zasahuje do mnohých aspektov modrého hospodárstva. Patrí sem zodpovedný rybolov s cieľom dostať populácie rýb na udržateľnú úroveň, udržateľná akvakultúra, ktorá doplní prirodzené limity voľne žijúcich úlovkov, a produkcia rias, ktorá bude slúžiť ako alternatíva k poľnohospodárstvu.

Európske rybne hospodárstvo urobilo značný pokrok v úsilí o návrat európskych populácií rýb na udržateľnú úroveň a o splnenie normy udržateľnosti v rámci spoločnej rybárskej politiky³¹, najmä v Severovýchodnom Atlantiku. Ale naďalej pretrvávajú dôležité výzvy vrátane znižovania množstva nechcených a odhodených úlovkov pomocou selektívnejších techník rybolovu. Odhadzovanie úlovkov vedie k značnému plytvaniu a narúša udržateľné využívanie morských biologických zdrojov, ako aj životaschopnosť rybného hospodárstva. Prebiehajúca revízia nariadenia EÚ o kontrole rybárstva, s tým spojená diskusia o nedostatočnej kontrole povinnosti vylodiť úlovky a potreba úplného zdokumentovania rybolovu a vedľajších úlovkov citlivých druhov potvrdzujú, aký dôležitý je prechod z tradičných spôsobov kontroly na nové digitálne systémy.

Digitalizácia a pokročilé nástroje súvisiace s rybolovom (napríklad systémy diaľkového elektronického monitorovania, oznamovanie úlovkov pomocou mobilných aplikácií, modelovanie ekosystémov a nástroje umelej inteligencie) môžu optimalizovať rybolovné operácie a súčasne umožniť zber a analýzu údajov, zlepšiť kontrolu a monitorovanie, znížiť administratívnu záťaž a v konečnom dôsledku podporiť udržateľné riadenie morských biologických zdrojov bez potreby fyzickej prítomnosti. Takéto systémy moderných technológií by sa mohli v odvetví rybolovu stať štandardnými prvkami. Podpora digitálnych odborných znalostí pochádzajúcich z EÚ a využívaných v odvetví rybolovu by vytvorila novú generáciu pracovných miest.

Ak je **akvakultúra** riadená udržateľným spôsobom, predstavuje cenný zdroj potravín a krmiva s malým vplyvom. Akvakultúra EÚ spĺňa prísne normy, pokiaľ ide o kvalitu

²⁹ Rozhodnutie Rady 2010/631/EÚ z 13. septembra 2010 o uzavretí Protokolu o integrovanom riadení pobrežných zón v Stredozemí k Dohovoru o ochrane morského prostredia a pobrežných oblastí Stredozemného mora v mene Európskej únie.

³⁰ COM(2020) 381 final.

³¹ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1380/2013 z 11. decembra 2013 o spoločnej rybárskej politike, ktorým sa menia nariadenia Rady (ES) č. 1954/2003 a (ES) č. 1224/2009 a zrušujú nariadenia Rady (ES) č. 2371/2002 a (ES) č. 639/2004 a rozhodnutie Rady 2004/585/ES.

výrobných a zdravie zvierat, stále však existuje priestor na zlepšenie v oblasti diverzifikácie³², konkurencieschopnosti a environmentálneho správania. Akvakultúra s malým vplyvom (napríklad nízko trofická, multitrofická a organická akvakultúra) a ekosystémové služby akvakultúry môžu, ak sa budú ďalej rozvíjať, významne prispieť k Európskej zelenej dohode, stratégii „z farmy na stôl“ a k udržateľnému modrému hospodárstvu. Na dosiahnutie tejto transformácie sa v nových strategických usmerneniach pre akvakultúru EÚ³³ stanovila vízia a operatívny postup. Podporujú sa najlepšie postupy na zabezpečenie dobrého environmentálneho správania a povzbudzuje sa obehový systém v akvakultúre, napríklad prostredníctvom environmentálneho monitorovania lokalít a odpadového hospodárstva. Súčasťou akčného plánu rozvoja odvetvia ekologických potravín³⁴ je množstvo iniciatív zameraných konkrétne na podporu ekologickej produkcie odvetvia akvakultúry v EÚ.

Riasy môžu okrem svojho potenciálu vo výrobe produktov z biologického materiálu a biopalív slúžiť ako životaschopné a udržateľné alternatívne potraviny a krmivá. Potraviny z rias môžu zmierniť tlak na životné prostredie, ktorý vyvíja poľnohospodárstvo, akvakultúra a rybolov. Investovanie do mikrorias ako nového zdroja krmiva môže prispieť k zníženiu výlovu voľne žijúcich rýb na výrobu krmiva. Hoci je v boji proti eutrofizácii potrebné predovšetkým zníženie znečistenia pri zdroji, produkcia rias v mori môže prispieť k odstráneniu nadbytočného uhlíka, dusíka a fosforu z vody. Uvedenie nových potravín a krmív z rias a morských organizmov na trh Európskej únie je významnou príležitosťou na rozvoj udržateľného potravinárskeho odvetvia. Hoci je už na trhu viacero produktov, uvedenie nových potravín z rias môže podliehať požiadavkám nariadenia o nových potravinách³⁵ a udeleniu povolenia pred umiestnením na trh. Komisia preskúma aj potenciál potravín z morských organizmov vyrobených z bunkových kultúr ako inovatívnej a udržateľnej alternatívy.

Dopyt spotrebiteľov po výrobkoch s malou environmentálnou stopou a krátkymi dodávateľskými reťazcami narastá. Trh zároveň musí odmeniť zvyšujúce sa úsilie rybárov a chovateľov rýb o zabezpečenie kvalitných výrobkov. Akčný plán „z farmy na stôl“ zahŕňa iniciatívy týkajúce sa udržateľného rámca na označovanie potravín, ktorý spotrebiteľom umožní robiť informované rozhodnutia. Kódex EÚ pre zodpovedné obchodné a marketingové správanie v potravinovom dodávateľskom reťazci bude zameraný na ambiciózne záväzky v rámci strednej časti reťazca, ktorými sa podporí úsilie rybárov a chovateľov rýb o udržateľnosť, čím sa v konečnom dôsledku zvýši udržateľnosť hodnotových reťazcov potravín z morských organizmov. Obchodné normy EÚ týkajúce sa potravín z morských organizmov sa budú aktualizovať s cieľom posilniť postavenie spotrebiteľov a prispieť k zabezpečeniu rovnakých podmienok na trhu EÚ s produktmi rybolovu a akvakultúry.

³² Z množstva morských plodov, ktoré EÚ spotrebuje, sa do EÚ stále dováža viac ako 70 %. Produkty akvakultúry predstavujú len 25 % spotreby morských plodov v EÚ, pričom akvakultúra EÚ predstavuje len 2 % svetovej produkcie odvetvia akvakultúry. Produkcia v tomto odvetví zostáva vysoko koncentrovaná z hľadiska členských štátov EÚ aj chovaných druhov, takže tu existuje veľký priestor na diverzifikáciu.

³³ COM(2021) 236 final.

³⁴ <https://ec.europa.eu/info/better-regulation/have-your-say/initiatives/12555-Organic-farming-action-plan-for-the-development-of-EU-org>.

³⁵ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2015/2283 z 25. novembra 2015 o nových potravinách, ktorým sa mení nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1169/2011, ktorým sa zrušuje nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 258/97 a nariadenie Komisie (ES) č. 1852/2001.

Komisia s cieľom vybudovať udržateľné potravinové systémy v rámci modrého hospodárstva:

- do roku 2023 predloží legislatívny návrh rámca, ktorý bude zahŕňať produkty rybolovu a akvakultúry s cieľom urýchliť a uľahčiť prechod na udržateľný potravinový systém,
- predloží v roku 2022 legislatívny návrh **moderných a udržateľných obchodných noriem pre potraviny z morských organizmov** s cieľom poskytovať spotrebiteľom a prevádzkovateľom v dodávateľskom reťazci porovnateľné informácie o environmentálnej a sociálnej udržateľnosti potravín z morských organizmov a o ich uhlíkovej stope,
- prijme v roku 2022 **špecializovanú iniciatívu týkajúcu sa rias**³⁶ na podporu rozvoja odvetvia rias v EÚ. Vďaka tejto iniciatíve sa uľahčí proces povoľovania rias ako nových potravín tým, že sa znížia náklady na podanie žiadosti, vytvoria sa vhodné podmienky na prístup na trh, zvýši sa informovanosť spotrebiteľov o produktoch z rias a ich prijateľnosť z hľadiska konzumácie a odstránia sa medzery v poznatkoch, výskume a inováciách,
- podporí **digitálnu transformáciu kontroly rybárstva** a presadzovanie predpisov v tomto odvetví prostredníctvom revízie systému na kontrolu rybárstva v snahe prejsť na vyspelé digitálne kontrolné mechanizmy rybárstva,
- posúdi potenciál a potreby výskumu a investícií, pokiaľ ide o potraviny z morských organizmov vyrobené z bunkových kultúr,
- v rámci **vykonávania spoločnej rybárskej politiky** posilní riadenie rybárstva v Stredozemnom a Čiernom mori, pričom bude úzko spolupracovať so všetkými zainteresovanými stranami na rýchlom vykonaní viacročného rybárskeho riadiaceho plánu pre západné Stredomorie.

3. PODPORA ROZVOJA UDRŽATEĽNÉHO MODRÉHO HOSPODÁRSTVA

3.1. Poznatký o oceánoch

Predpokladom pre udržateľnú transformáciu modrého hospodárstva sú spoľahlivé, vysokokvalitné a harmonizované údaje o oceánoch. Lepšie poznatký o oceánoch a ich ekosystémoch spolu s voľným prístupom k údajom umožnia priemyslu, subjektom verejného sektora a občianskej spoločnosti prijímať informované rozhodnutia.

Sieť EMODnet³⁷ pomocou spoločných noriem a zásad otvoreného prístupu zoskupuje merania stoviek inštitúcií v záujme toho, aby EÚ bola modelom najlepších postupov v oblasti **spoločného využívania námorných údajov** a pozorovania oceánov. Služba monitorovania morského prostredia programu Copernicus poskytuje satelitné údaje a predpovede v rámci morských oblastí EÚ a vo svete. V súčasnosti prebiehajú práce na zlepšení digitalizácie oceánov, rozlíšenia a použiteľnosti údajov, ako aj na pretavenie týchto údajov do poznatkov

³⁶ https://ec.europa.eu/info/law/better-regulation/have-your-say/initiatives/12780-Modre-biohospodarstvo-budovanie-silneho-a-udrzatelneho-sektoru-rias-v-EU_sk

³⁷ <https://emodnet.eu/en>. Sieť EMODnet združuje viac ako 120 organizácií s cieľom poskytovať údaje o morskom prostredí v siedmich disciplínach: batymetrii, geológii, biotopoch na morskom dne, chémii, biológii, fyzike a ľudskej činnosti. Údaje sa spracúvajú tak, aby boli „FAIR“ („Findable, Accessible, Interoperable, Reusable“ – aby sa dali ľahko nájsť, boli ľahko dostupné, dali sa ľahko zostaviť a použiť, resp. aby boli vyhľadateľné, prístupné, interoperabilné a opakovateľne použiteľné).

a nástrojov v prospech širokého spektra zainteresovaných strán. Na tejto práci, najmä na vývoji Digitálneho dvojčaťa oceánu³⁸ ako zložky iniciatívy Destinácia Zem, sa podieľa niekoľko medzinárodných inštitúcií a táto práca zároveň to pomôže riešiť komplexné environmentálne zmeny a ich sociálno-ekonomické dôsledky monitorovaním a simuláciou vývoja oceánov. Takisto hmatateľne prispeje k Dekáde OSN pre vedu o oceánoch v záujme udržateľného rozvoja³⁹.

Sociálno-ekonomické údaje predstavujú dôležité informácie pre tvorcov politik a podniky, ktorí/ktoré musia prijímať okamžité rozhodnutia v rýchlo sa vyvíjajúcom prostredí, najmä v čase krízy. Správy o modrom hospodárstve mapujú oblasť modrého hospodárstva v EÚ od roku 2018. Používateľsky ústretový nástroj Ukazovatele modrého hospodárstva⁴⁰ slúži na sledovanie hospodárskeho pokroku. Európske stredisko pre monitorovanie trhu s produktmi rybolovu a akvakultúry⁴¹ a Správa o modrom biohospodárstve zbierajú, vyberajú a šíria údaje o trhoch s produktmi rybolovu a akvakultúry a inovatívnych použitíach morských biologických zdrojov. Od začiatku pandémie sa novými a častejšími analýzami posudzujú vplyvy na toto odvetvie v reálnom čase, čo prevádzkovateľom umožňuje predvídať zmeny pravidiel a vzorcov spotreby, prispôbiť sa im a rýchlejšie sa zotaviť, čo prispieva k dosiahnutiu cieľa Európskej zelenej dohody vybudovať odolnejší potravinový dodávateľský reťazec.

Komisia s cieľom vytvoriť znalosti potrebné na prechod na udržateľné modré hospodárstvo:

- pripraví do roku 2022 **iniciatívu na pozorovanie oceánov** v záujme štruktúrovania a harmonizovania zberu údajov o oceánoch na rôzne účely, napríklad monitorovanie životného prostredia, riadenie rybolovu a akvakultúry, výskum, bezpečnú plavbu,
- zriadi v roku 2021 **stredisko pre monitorovanie modrého hospodárstva** so Spoločným výskumným centrom Komisie, ktoré bude uverejňovať **výročné správy o modrom hospodárstve** a poskytovať aktuálne informácie o pokroku dosiahnutom pri dekarbonizácii modrého hospodárstva,
- vydá ustálenú metodiku na **integráciu koncepcie „prírodného kapitálu“ do hospodárskych rozhodnutí**. To zahŕňa posudzovanie a kvantifikáciu hospodárskej hodnoty morských ekosystémových služieb a sociálno-ekonomických nákladov a prínosov, ktoré vyplývajú z udržiavania zdravého morského prostredia,
- rozšíri službu monitorovania morského prostredia programu Copernicus ako zdroja údajov EÚ na predpovede vývoja v oceánoch a oceánskeho klimatického centra pre svetové, paneurópske služby v pobrežných oblastiach,
- bude ďalej investovať do modelovania v záujme lepšieho monitorovania živých ekosystémov a rybolovných zdrojov v čase a priestore.

Všetky uvedené iniciatívy sú v súlade s Európskou dátovou stratégiou Európskej komisie⁴², keďže verejné údaje z odvetvia sprístupňujú na opakované použitie a umožňujú voľný tok údajov v rámci EÚ a vo všetkých odvetviach v prospech podnikov, výskumníkov a verejnej správy.

³⁸ Tematické digitálne dvojča oceánu bude naprogramované a pridané do systému Destinácia Zem od roku 2023.

³⁹ <https://www.oceandecade.org/>.

⁴⁰ <https://blueindicators.ec.europa.eu/>.

⁴¹ EUMOFA: <https://www.eumofa.eu/>.

⁴² COM(2020) 66 final.

3.2. Výskum a inovácie

Morský a námorný výskum, ako aj inovácie v tejto oblasti sú nevyhnutné na dosiahnutie ambície EÚ stať sa klimaticky neutrálnou do roku 2050, na ochranu a obnovu morských ekosystémov a aby sa z modrého hospodárstva stal zdroj nápadov a činností na vytváranie udržateľných inovácií.

Inovatívne technológie, ako sú veľké dáta (big data), umelá inteligencia, pokročilé modelovanie, sofistikované senzory a autonómne systémy pravdepodobne v blízkej budúcnosti pretvoria modré hospodárstvo. Nové technológie umožnia tradičným odvetviám, ako sú lodná doprava, rybárstvo a cestovný ruch zlepšiť svoju udržateľnosť a obehovosť, zatiaľ čo samotná existencia nových rozvíjajúcich sa odvetví, ako sú modré biotechnológie, modré energie a námorná bezpečnosť, je založená na inováciách. Pobrežné komunity môžu prostredníctvom inovácií obnoviť alebo pretvoriť svoje hospodárstvo a stať sa miestnou hnacou silou udržateľnosti. Miestny rozvoj vedený komunitou, ktorý sa bude financovať z prostriedkov Európskeho námorného, rybolovného a akvakultúrneho fondu⁴³, je mocným nástrojom na urýchlenie tohto procesu.

Je potrebné neustále zdôrazňovať úlohu výskumu a inovácií pri podpore transformácie potrebnej na dosiahnutie cieľov zelenej dohody. Investície do výskumu a inovácií v rámci programu **Horizont Európa** podporia proces transformácie s cieľom vytvoriť hodnotové reťazce udržateľného modrého hospodárstva a umožniť súbežnú zelenú a digitálnu transformáciu. Nové poslania a európske partnerstvá v rámci programu Horizont Európa budú zohrávať kľúčovú úlohu tým, že posilnia postavenie občanov a odborníkov z praxe (malé a stredné podniky, akademická obec, výskumníci, subjekty verejného sektora a investori) pri spoločnom navrhovaní a uplatňovaní riešení.

Stratégie pre inteligentnú špecializáciu v úzkej súčinnosti s programom Horizont Európa pomáhajú pri podpore inovácií v kontexte Európskeho fondu regionálneho rozvoja. Nová iniciatíva medziregionálnych inovačných investícií podporí medziregionálne projekty, ktoré rozvíjajú európske hodnotové reťazce, zatiaľ čo Inovačný fond EÚ pre opatrenia v oblasti klímy podporí demonštračné projekty nízkouhlíkových technológií v morskom prostredí.

Komisia vytvorí celoeurópsky inovačný ekosystém pre udržateľné modré hospodárstvo prostredníctvom týchto iniciatív:

- kandidátska **misia „Zdravé oceány, moria, pobrežné a vnútrozemské vody“**, ktorej účelom bude obmedziť narušenie morských ekosystémov, zregenerovať morské a sladkovodné ekosystémy, riešiť stratu biodiverzity a znečistenie a podporovať riešenia modrého hospodárstva v záujme dosiahnutia klimatickej neutrality,
- **nové európske partnerstvo pre klimaticky neutrálne, udržateľné a produktívne modré hospodárstvo**, ktoré sa má začať v roku 2023, bude mať podobu verejnej iniciatívy spolufinancovanej z prostriedkov EÚ, národných vlád a vnútroštátnych agentúr pre financovanie výskumu.

3.3. Investície

Splnenie cieľov Európskej zelenej dohody si bude vyžadovať veľké investície. Do roku 2030 môže byť tretina investícií do modrého hospodárstva stále neudržateľná. Je preto kľúčové, aby sa otázky v oblasti udržateľnosti opísané v kapitole 2 premietli do všetkých rozhodnutí týkajúcich sa investícií, bez ohľadu na ich pôvod.

⁴³ Niekoľko príkladov možno nájsť na ich sieti: FARNET.

Pokiaľ ide o **súkromný kapitál**, Komisia, Európska investičná banka a Svetový fond na ochranu prírody v spolupráci so súkromnými a verejnými finančnými inštitúciami vymedzili súbor udržateľných zásad a noriem osobitných pre oceány. Doteraz sa k dobrovoľnej finančnej iniciatíve pre udržateľné modré hospodárstvo⁴⁴ pripojilo viac ako 50 finančných inštitúcií. Taxonómia EÚ v oblasti udržateľných investícií, ktorá sa v súčasnosti vypracúva, bude dôležitým nástrojom na vymedzenie udržateľných námorných hospodárskych činností.

Verejné financovanie z prostriedkov EÚ je naďalej kľúčové v prípade menej rozvinutých technológií a projektov, pri ktorých sa vyžaduje účasť investorov, zníženie nákladov a neistoty a urýchlenie vstupu na trh. Nový Program InvestEU bude mať veľký význam pre námornú dopravu, prístavy a modrú energiu, ako aj pre ochranu a obnovu biodiverzity, udržateľnú akvakultúru a pozorovanie oceánov. Napríklad, v prípade dopravy by obnovenie alebo dodatočná modernizácia lodí pomocou technológií s nízkymi alebo nulovými emisiami udržali výrobný priemysel, ktorý by Európe poskytol strategickú výhodu. V prípade nových projektov týkajúcich sa modrej energie môže znižovanie rizika a nákladov na kapitál vyvolať pozitívnu reťazovú reakciu stimulujúcu súkromný kapitál a nové investície.

V rámci fondov politiky súdržnosti sa budú naďalej podporovať projekty, ktoré pomáhajú pri prechode na zelené riešeniami s nulovými emisiami CO₂ v námornej doprave, dekarbonizujú prístavné infraštruktúry a zavádzajú obnoviteľné zdroje energie, ako aj podniky v oblasti obehového hospodárstva a miestne opatrenia na prispôbenie sa zmene klímy. Členské štáty budú mať pri prechode na moderné, konkurencieschopné a odolné hospodárstvo efektívne využívajúce zdroje podporu aj z Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti. Od príslušných národných plánov sa očakáva, že budú podporovať reformy a investície v oblasti modrých technológií a kapacít, pričom sa v rámci uvedeného mechanizmu vylúčia opatrenia, ktoré značne poškodzujú životné prostredie alebo narušajú udržateľné využívanie morských zdrojov.

V snahe rozšíriť verejné a súkromné investície do kľúčových priorít uvedených v tomto oznámení bude Komisia spolupracovať s európskymi finančnými inštitúciami:

- Komisia bude spolupracovať s **Európskou investičnou bankou** na zosúladení úsilia o zníženie znečistenia v európskych moriach, najmä v Stredozemnom mori. Obe inštitúcie zväžia prostriedky na motivovanie súkromných investorov a verejných rozvojových bánk k tomu, aby sa pripojili k týmto snahám,
- Komisia bude spolupracovať s **Európskym investičným fondom** s cieľom preskúmať rámec, ktorý by uľahčil využívanie finančných nástrojov zdieľaného riadenia v prospech udržateľného modrého hospodárstva,
- na pomoc menším podnikom, ktoré pomýšľajú na transformáciu, ale majú problémy s prístupom k súkromnému kapitálu, poskytne platforma Komisie BlueInvest⁴⁵ prispôbenú podporu, zviditeľnenie, prístup k investorom a poradenstvo v oblasti investičnej pripravenosti. V tejto súvislosti zmobilizuje rozpočtová záruka EÚ v rámci Programu InvestEU spolu s finančnými príspevkami sektorového programu z rozpočtu EÚ súkromný kapitál na financovanie rizikového kapitálu pre startupy a podniky v počiatočnom štádiu, ktoré pôsobia v oblasti „modrých technológií“,
- v pripravovanej revízii **pravidiel štátnej pomoci** a smernice o obnoviteľných zdrojoch energie sa stanovia podmienky v snahe podporiť nákladovo efektívne

⁴⁴ <https://www.unepfi.org/blue-finance/>.

⁴⁵ <https://webgate.ec.europa.eu/maritimeforum/en/frontpage/1451>.

zavádzanie čistej energie vrátane modrej energie, ktoré je šetrné k životnému prostrediu.

3.4. Modré zručnosti a pracovné miesta

Napriek všeobecnému spomaleniu na trhu práce v dôsledku pandémie ponúka súbežná transformácia obrovský potenciál zamestnanosti. Na dosiahnutie tohto potenciálu je mimoriadne dôležité, aby spoločnosti pracujúce so špičkovými technológiami mali k dispozícii kvalifikovanú pracovnú silu. Takisto musíme zlepšiť pohľad verejnosti na kariéru v oblasti modrého hospodárstva.

Na trhu práce v modrom hospodárstve vznikajú v dôsledku transformácie voľné pracovné miesta – napríklad až 30 % spoločností pôsobiach v oblasti modrej energie sa sťažuje, že na trhu nie sú k dispozícii zručnosti, ktoré potrebujú, alebo je nedostatok existujúcich zručností (napr. technickí pracovníci). Len v samotnom odvetví veternej energie na mori by sa mohol počet pracovných miest do roku 2030 strojnásobiť.

Nový Európsky program v oblasti zručností⁴⁶ pomáha podnikom a jednotlivcom prispôbiť sa digitalizovaným procesom a novým technológiám zvyšovaním úrovne zručností a rekvalifikáciou. V rámci koncepcie sektorovej spolupráce v oblasti zručností⁴⁷ námorná aliancia pre rozvoj zručností v oblasti námorných technológií⁴⁸, ktorá bola zriadená v rámci programu Erasmus+, uvedie do konca roka 2021 spôsob, ako odstrániť nedostatky v zručnostiach v odvetviach modrej energie a stavby lodí, a navrhne stratégiu v oblasti zručností, ktorá sa bude vykonávať na národnej aj regionálnej úrovni.

Program Modrá kariéra, v rámci ktorého sa od roku 2016 udeľujú granty na preškolenie a rekvalifikáciu pracovníkov v modrom hospodárstve, sa teraz rozšíri, aby naplnil potrebu odbornej prípravy prameňiacu z Európskej zelenej dohody a zdravotnej krízy. S cieľom podporiť rodovú rovnováhu v námorných profesiách bude Komisia investovať do zberu, konsolidácie a analýzy údajov o ženách pracujúcich v námornom odvetví.

V roku 2021 predložila Komisia ambiciózný akčný plán na uplatňovanie Európskeho piliera sociálnych práv a jeho 20 zásad v celej EÚ. Európsky námorný, rybolovný a akvakultúrny fond osobitne podporuje odbornú prípravu a zvyšovanie úrovne zručností rybárov, ako aj iné iniciatívy týkajúce sa investovania do ľudí, zvyšovania úrovne zručností a sociálneho dialógu. Niekoľko ďalších fondov EÚ (napr. Európsky sociálny fond+ a Nástroj technickej podpory) takisto investuje do ľudí, pracovných miest a zručností. EÚ je odhodlaná zlepšovať úroveň bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci na mori zameraním sa tak na odbornú prípravu pracovníkov v oblasti modrého hospodárstva, ako aj na zlepšovanie pracovných podmienok námorníkov a rybárov⁴⁹.

Cieľom Komisie je:

⁴⁶ COM(2020) 274 final.

⁴⁷ V rámci koncepcie sa kľúčovým zainteresovaným stranám (podnikom, odborovým zväzom, výskumným ústavom, vzdelávacím inštitúciami a inštitúciami odbornej prípravy, ako aj subjektom verejného sektora) navrhuje, aby vytvorili partnerstvá špecifické pre určité odvetvia, vypracovali stratégie v oblasti zručností a konkrétne programy vzdelávania a odbornej prípravy s cieľom odstrániť nedostatky vo svojich odvetviach.

⁴⁸ <https://www.projectmates.eu/>.

⁴⁹ V súlade s medzinárodnými uznanými zásadami a rámcami vrátane cieľov OSN v oblasti udržateľného rozvoja, Deklarácie MOP o základných zásadách a právach pri práci a Dohovoru o pracovných normách v námornej doprave.

- podporovať a uľahčovať vytváranie **partnerstiev v oblasti zručností** na základe Paktov o zručnostiach v priemyselných ekosystémoch relevantných pre modré hospodárstvo, ako sa uvádza v priemyselnej stratégii EÚ (ako napr. v oblasti modrej energie alebo stavby lodí),
- vyhlásiť v roku 2022 v rámci Európskeho námorného, akvakultúrneho a rybolovného fondu **novú výzvu na predkladanie návrhov týkajúcich sa modrej kariéry** a osobitnú výzvu na predkladanie návrhov týkajúcich sa žien a zameraných na zvýšenie zastúpenia žien na trhu práce a ich zviditeľnenie vo formálnej správe modrého hospodárstva,
- podporiť transpozíciu alebo prijatie dohovorov Medzinárodnej organizácie práce a Medzinárodnej námornej organizácie v snahe zlepšiť **pracovné podmienky a harmonizovať požiadavky na odbornú prípravu členov posádky**, a tak zlepšiť vnímanie tejto profesie.

4. VYTVÁRANIE PODMIENOK PRE UDRŽATELNÉ RIADENIE

Oceány a moria prinášajú prospech pre všetkých, no sú ohrozené nadmerným využívaním ich zdrojov bez prihliadania na dôsledky. Z tohto dôvodu sú potrebné všeobecne prijateľné predpisy a dohovory týkajúce sa priestorového plánovania, zapojenia občanov, regionálnej spolupráce, námornej bezpečnosti a medzinárodnej politiky.

4.1. Námorné priestorové plánovanie

Čím väčší je dopyt po využívaní námorného priestoru, tým je dôležitejšie priestorové plánovanie. Námorné priestorové plánovanie je zásadným nástrojom na zabránenie rozporu medzi politickými prioritami a na zosúladenie ochrany prírody s hospodárskym rozvojom. Verejná konzultácia za účasti občanov a zainteresovaných strán je základnou súčasťou procesu námorného priestorového plánovania.

Námorné priestorové plánovanie zohráva ústrednú úlohu pri dosahovaní európskych cieľov v oblasti dekarbonizácie a ochrany biodiverzity. V stratégii EÚ v oblasti biodiverzity sa jednoznačne uvádza, že v záujme uplatňovania ekosystémového prístupu k riadeniu by malo byť cieľom vnútroštátnych námorných priestorových plánov pokrytie všetkých námorných odvetví a činností, ako aj opatrení zameraných na ochranu oblastí. Plánovanie zároveň zvyšuje mieru istoty a predvídateľnosti súkromných investícií a môže podporiť synergie medzi hospodárskymi odvetviami. Smernica o námornom priestorovom plánovaní⁵⁰ zabezpečuje, že potenciálne negatívne vplyvy na prírodné prostredie sa zistia a predíde sa im už v počiatkovej fáze procesu plánovania a že vnútroštátne námorné priestorové plány sú v súlade s národnými energetickými a klimatickými plánmi, ako aj s dobrým environmentálnym stavom vymedzeným v rámcovej smernici o morskej stratégii.

Komisia:

- predloží v roku 2022 správu o vykonávaní smernice EÚ o námornom priestorovom plánovaní po prijatí vnútroštátnych námorných priestorových plánov v marci 2021 a pripraví **návrhy, ako by Komisia mohla uľahčiť cezhraničnú spoluprácu** a vyzvať členské štáty k integrácii cieľov rozvoja modrej energie v ich vnútroštátnych priestorových plánoch,

⁵⁰ Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2014/89/EÚ z 23. júla 2014, ktorou sa ustanovuje rámec pre námorné priestorové plánovanie.

- začne v roku 2021 **preskúmanie rámcovej smernice o morskej stratégii** a na základe jeho výsledku vykoná do roku 2023 prípadnú revíziu smernice,
- vypracuje **usmernenia o ekosystémovom prístupe k námornému priestorovému plánovaniu** a podporí viacúčelové využívanie morského priestoru kombinovaním rôznych činností na tom istom mieste (napríklad morskej akvakultúry a systémov modrej energie).

4.2. Zapojenie občanov a poznatky o oceánoch

Politika udržateľného modrého hospodárstva bude vyzývať k zapojeniu občanov, ktoré ju zároveň bude posúvať vpred.

Občania EÚ, a najmä mladí ľudia, si zdravie morí a oceánov vysoko cenia a podporujú udržateľný prístup k nim. Ukazujú to obavy verejnosti v súvislosti s plastovým odpadom v oceánoch, hoci zvyšovanie povedomia verejnosti o význame morí a oceánov pre život na našej planéte je naďalej mimoriadne dôležité. Moderné mobilné aplikácie umožňujú občanom sledovať, monitorovať či podávať správy, pokiaľ ide o pozorované environmentálne škody. Jednou z úloh kandidátskej **misie v oblasti oceánov** je využiť nové spôsoby zapojenia občanov EÚ a posilnenia ich postavenia. Pomôže to zabezpečiť environmentálnu integritu budúcich podnikov a priamo sa tým podporí Európska zelená dohoda.

- V rámci iniciatívy EU4Ocean Coalition⁵¹, ktorú nedávno zriadila Komisia, sa vytvoria **siete pre európske školy**, ktoré prinesú problematiku oceánov do tried. Organizáciám pracujúcim v oblasti ochrany oceánov to umožní realizovať spoločné projekty zamerané na zapojenie občanov a posilnenie vplyvu a dosahu.
- Komisia bude spolupracovať s Medzivládnu oceánografickou komisiou UNESCO, členskými štátmi a medzinárodnými partnermi v snahe prispieť k **programu zvyšovania poznatkov o oceánoch** v rámci Dekády OSN pre vedu o oceánoch v záujme udržateľného rozvoja 2021 – 2030.

4.3. Morské oblasti, regionálna spolupráca a podpora pobrežných regiónov

Pobrežné regióny a ostrovy sú kľúčovými aktérmi v oblasti modrého hospodárstva. Vzhľadom na to, že sa často delia o spoločnú morskú oblasť, riešenie spoločných problémov a ochrana spoločných hodnôt na základe regionálnej spolupráce má pre ne jednoznačnú pridanú hodnotu. EÚ bude naďalej podporovať spoluprácu, vyvíjať stratégie prispôbené potrebám jednotlivých európskych morských oblastí a rozširovať rovnaký prístup založený na spolupráci aj na susediace krajiny, ktoré sa s EÚ delia o morskú oblasť, živé morské zdroje a geoeconomické charakteristiky.

Stratégie pre morské oblasti sa ukazujú ako účinné, keďže spájajú širokú škálu zainteresovaných strán (národné vlády, pobrežné regióny, mestá, výskumné inštitúcie, vzdelávacie siete a podniky) a umožňujú im sústreďovať prácu v rámci konkrétnych projektov a opatrení, ktoré podporujú udržateľné modré hospodárstvo, napr. udržateľné ponuky cestovného ruchu. Komisia podporuje rámec spolupráce pre morské oblasti a makroregionálny rámec spolupráce, t. j. akčný plán pre Atlantický oceán z roku 2020⁵², námornú stratégiu pre západné Stredomorie⁵³, Spoločný námorný program v oblasti Čierneho

⁵¹ <https://webgate.ec.europa.eu/maritimeforum/en/node/4484>.

⁵² <http://www.atlanticstrategy.eu/en>.

⁵³ <https://www.westmed-initiative.eu/>.

mora⁵⁴, stratégiu EÚ pre región Jadranského a Iónskeho mora⁵⁵ a stratégiu EÚ pre región Baltského mora⁵⁶.

Viac ako polovica ubytovacích zariadení cestovného ruchu v EÚ sa nachádza v pobrežných oblastiach a 30 % pobytov s prenocovaním sa realizuje v plážových letoviskách. Pandémia mala vážny dosah na **námorný a pobrežný cestovný ruch**, pilier modrého hospodárstva, ktorý je úzko prepojený s mnohými jeho ďalšími odvetviami. Opatrenia zákazu vychádzania ovplyvnili pracovné miesta a živobytie a výrazne znížili schopnosť odvetvia investovať do rozvoja odolnejších a udržateľnejších služieb a dodávateľských reťazcov. Na zabezpečenie sociálnej odolnosti a stimuláciu tvorby pracovných miest a hospodárskych príležitostí pre pobrežné komunity sú potrebné ďalšie investície. V tejto súvislosti Komisia stanovila rámec na obnovenie bezpečného cestovného ruchu a vytvorenie podmienok pre odolnejší a udržateľnejší sektor⁵⁷.

Ak sa očakávajú cestujúcich v súvislosti s udržateľným cestovaním šetrným ku klíme v posledných rokoch zvyšovali, dopyt po „pomalom cestovnom ruchu“ a destináciách v prírode pod holým nebom sa pre pandémiu ešte viac zintenzívnili. Očakáva sa, že udržateľnosť bude mať čoraz väčší význam pri rozhodnutiach v oblasti cestovného ruchu, pričom regionálne a miestne destinácie budú hnacou silou obnovy⁵⁸. Tieto ambície a trendy k udržateľnejšiemu ekosystému cestovného ruchu by mali byť smerodajné pri využívaní finančných zdrojov a investícií na európskej, národnej, regionálnej a miestnej úrovni.

Závazkom Európskej zelenej dohody je osobitné zameranie sa na úlohu najvzdialenejších regiónov EÚ, berúc do úvahy ich zraniteľnosť voči zmene klímy a živelným pohromám a ich jedinečné prednosti v oblasti biodiverzity a obnoviteľných zdrojov energie.

Komisia sa s cieľom podporiť obnovu v pobrežných regiónoch zameriava na:

- pomoc mestám a regiónom pri riadení zelenej a digitálnej transformácie na miestnej úrovni a úplné využitie fondov a stimulov EÚ. Komisia vypracuje **podporný balík** („konceptiu pre miestne zelené dohody“), ako aj **strategické usmernenia** (napr. „výzva pre inteligentné mestá“). Bude naliehať na členské štáty, aby začlenili stratégie pre morské oblasti a makroregionálne stratégie do programovania finančných prostriedkov EÚ⁵⁹,
- propagovanie a podporu rozvoja **morského a pobrežného ekoturizmu** prostredníctvom finančných prostriedkov EÚ. Účelom podpory EÚ bude ukázať rozmanité námorné dedičstvo kontinentu, inteligentne riadiť prílev turistov, diverzifikovať ponuku a rozšíriť cestovný ruch mimo sezóny,
- ďalšiu **podporu najvzdialenejších regiónov** v súlade so svojím oznámením z roku 2017⁶⁰, pokiaľ ide o využívanie príležitostí, ktoré ponúkajú ich rozsiahle výhradné hospodárske zóny, ochranu ich výnimočne rozmanitých ekosystémov, rozvoj

⁵⁴ <https://blackseablueeconomy.eu/206/common-maritime-agenda-black-sea>.

⁵⁵ <https://www.adriatic-ionian.eu/>.

⁵⁶ <https://www.balticsea-region-strategy.eu/about/about>.

⁵⁷ Najmä prostredníctvom oznámenia o cestovnom ruchu a doprave v roku 2020 a neskôr, stratégie EÚ v oblasti očkovania, bezpečného znovuoživenia spojov, digitálneho zeleného certifikátu a platformy a aplikácie Re-open EU.

⁵⁸ UNWTO „Zásady prechodu na ekologické hospodárstvo cestovného ruchu“.

⁵⁹ SWD(2020) 206 final.

⁶⁰ COM(2017) 623 final.

vlastných stratégií udržateľného modrého hospodárstva a výmenu najlepších postupov na riešenie spoločných výziev v oblasti adaptácie na zmenu klímy,

- ďalšie investície do osobitného vzťahu s **okolitými krajinami a krajinami zapojenými do procesu rozširovania** v snahe rozvinúť dodávateľské reťazce modrého hospodárstva, ktoré posilnia prepojenie s EÚ (v súlade s oznámením o preskúmaní obchodnej politiky). Nástroj susedstva a rozvojovej a medzinárodnej spolupráce, nástroj predvstupovej pomoci a iné finančné prostriedky EÚ budú naďalej poskytovať podporu iniciatívam spolupráce, najmä v záujme vykonávania 2. ministerského vyhlásenia Únie pre Stredozemie o udržateľnom modrom hospodárstve⁶¹, obnoveného partnerstva s južným susedstvom⁶² a hospodárskeho a investičného plánu pre západný Balkán.

4.4. Námorná bezpečnosť

Bezpečný a chránený námorný priestor je podmienkou pre zachovanie strategických záujmov EÚ, akými sú sloboda plavby, kontrola vonkajších hraníc alebo dodávky základných materiálov, a pre ochranu hospodárskych činností a občanov na mori aj na súši.

V stratégii námornej bezpečnosti EÚ a príslušnom akčnom pláne sa stanovuje spoločná reakcia na súčasné vnútorné aj vonkajšie výzvy v oblasti námornej bezpečnosti. Jednou z týchto výziev je environmentálna bezpečnosť, ktorá zahŕňa predvídanie a riadenie zmeny klímy a bránenie nelegálnemu vypúšťaniu a ukladaniu odpadu, nehodám a iným environmentálnym rizikám. Výmena informácií vrátane údajov *in situ*, leteckých a satelitných údajov je kľúčovým faktorom pri riešení bezpečnostných výziev, bránení nezákonným činnostiam na mori a presadzovaní práva. Spolupráca v oblasti funkcií pobrežnej stráže medzi tromi kľúčovými agentúrami EÚ⁶³ prináša značné úspory z rozsahu znížením prekrývania, vyvíjaním viacúčelových operácií a spoločným využívaním lietadiel a plavidiel na pátracie a záchranné akcie, boj proti znečisťovaniu životného prostredia ropnými látkami atď. S cieľom zintenzívniť výmenu informácií Európska komisia vytvorila spoločné prostredie na výmenu informácií pre námornú oblasť (CISE)⁶⁴.

Spoločné prostredie na výmenu informácií umožní orgánom z viacerých civilných aj vojenských sektorov (bezpečnosť námornej dopravy, kontrola rybárstva, pripravenosť a reakcia na znečistenie mora, ochrana morského prostredia, colníctvo, kontrola hraníc, všeobecné presadzovanie práva a obrana) cezhraničnú výmenu informácií, ktoré sa týkajú diania na mori, a to v reálnom čase. Spolupráca v rámci spoločného prostredia na výmenu informácií je dobrovoľná. Jeho súčasťou je prechodná fáza, ktorá bude prebiehať do roku 2023, riadi Európska námorná bezpečnostná agentúra s úzkym zapojením členských štátov a iných orgánov EÚ. Agentúra je zároveň povereným subjektom na dodávanie satelitných produktov v rámci služieb námorného dozoru programu Copernicus.

Komisia:

- navrhne **spustenie operačnej fázy CISE** v roku 2024 v závislosti od výsledkov prechodnej fázy s cieľom vytvoriť plnohodnotný systém výmeny informácií medzi orgánmi námorného dozoru v EÚ.

⁶¹ <https://ufmsecretariat.org/wp-content/uploads/2021/02/Declaration-UfM-Blue-Economy-EN-1.pdf>.

⁶² JOIN(2021) 2.

⁶³ Európska námorná bezpečnostná agentúra (EMSA), Európska agentúra pre kontrolu rybárstva (EFCA) a Európska agentúra pre pohraničnú a pobrežnú stráž (FRONTEX).

⁶⁴ <http://emsa.europa.eu/cise.html>.

4.5. Podpora udržateľného modrého hospodárstva v zahraničí

Podpora udržateľného modrého hospodárstva v Európskej únii sa nesmie zastaviť na našich hraniciach. Mnohé hodnotové reťazce modrého hospodárstva sú celosvetové a sú vystavené celosvetovej hospodárskej súťaži, pričom prevádzkovatelia z EÚ podnikajú na celom svete. Našou zodpovednosťou preto nie je len ochrana trhu EÚ pred neudržateľnými výrobkami a postupmi, ale aj zabezpečenie rovnakých podmienok pre podniky EÚ na globálnom trhu a podpora odborných znalostí, environmentálnych opatrení a právnych noriem EÚ.

V súlade s programom medzinárodnej správy oceánov prijatým v roku 2016⁶⁵ a právnym rámcom zavedeným Dohovorom OSN o morskom práve bude Komisia naďalej vytvárať podmienky pre udržateľné modré hospodárstvo na medzinárodnej úrovni. Bude naďalej presadzovať vedecké riadenie oceánskych prírodných zdrojov vrátane rybárstva tým, že bude podporovať udržateľný námorný rozvoj v rámci partnerstiev a dohôd v EÚ a udržateľný rybolov v regionálnych organizáciách pre riadenie rybárstva. Komisia bude naďalej bojovať proti nezákonnému rybolovu a podvodom týkajúcim sa produktov z morských organizmov podľa právnych predpisov EÚ. Prostredníctvom dohôd o partnerstve v odvetví udržateľného rybárstva bude naďalej zlepšovať správu rybárstva v partnerských krajinách a pomáhať pri rozvoji miestnych hospodárstiev.

Pri medzinárodných rokovaniach by EÚ mala presadzovať, aby sa morské nerastné suroviny nachádzajúce sa v medzinárodnej hlbokomorskej oblasti nemohli využívať dovtedy, kým nebudú dostatočne preskúmané účinky hlbokomorskej ťažby na morské prostredie, biodiverzitu a ľudské činnosti, nebudú vyhodnotené riziká a nebude možné preukázať, že technológie či prevádzkové postupy nemajú závažný negatívny vplyv na životné prostredie.

Komisia:

- bude na 15. Konferencii zmluvných strán **Dohovoru OSN o biologickej diverzite** presadzovať ambiciózny globálny rámec pre biodiverzitu po roku 2020, ktorý chráni a obnovuje morské ekosystémy a biotopy a zahŕňa celosvetovú dohodu na ochranu aspoň 30 % svetových morských oblastí,
- podporí uzatvorenie ambicióznej, právne záväznej **dohody o morskej biodiverzite v oblastiach mimo vnútroštátnej jurisdikcie** na 4. medzivládnej konferencii k Dohovoru OSN o morskom práve s cieľom podporiť ochranu a udržateľné využívanie zdrojov na širom mori,
- bude viesť snahy o dosiahnutie **celosvetovej dohody o plastoch** a podporovať prijatie prístupu obehového hospodárstva v oblasti plastov, ktorý by položil základy intenzívnejšej a koordinovanejšej reakcie na znečistenie plastami na celosvetovej úrovni,
- bude pokračovať v práci na uzavretí mnohostranných rokovaní o dotáciách na rybolov v rámci Svetovej obchodnej organizácie (vykonávanie cieľa udržateľného rozvoja č. 14.6) so zámerom zakázať určité formy dotácií na rybolov, ktoré prispievajú k nadmernej kapacite a nadmernému rybolovu, a zrušiť dotácie, ktoré prispievajú k nezákonnému, nenahlásenému a neregulovanému rybolovu,
- využije v celom rozsahu diplomatický vplyv a schopnosť šíriť osvetu, aby pomohla sprostredkovať dohodu týkajúcu sa vymedzenia troch veľkých chránených morských

⁶⁵

SWD(2016) 352 final.

oblastí v Južnom oceáne (Východná Antarktída, Weddellove more a Antarktický polostrov) v rámci Komisie pre zachovanie živých antarktických morských zdrojov,

- **podporí krajiny mimo EÚ** pri presadzovaní a diverzifikácii ich udržateľných, inkluzívnych a spravodlivých modrých hospodárstiev. Zabezpečí finančnú podporu z viacerých zdrojov financovania, ktoré sú k dispozícii na začlenenie prístupu udržateľného modrého hospodárstva do spolupráce v oblasti správy oceánov na celom svete. Komisia zväží zriadenie **modrej osobitnej skupiny EÚ – Afrika**,
- **podporí mnohostranné iniciatívy**, napr. Dekádu OSN pre obnovu ekosystému a Dekádu OSN pre vedu o oceánoch v záujme udržateľného rozvoja na obdobie 2021 – 2030, najmä v oblasti pozorovania oceánov, modelovania oceánov a infraštruktúry na spoločné využívanie údajov,
- bude presadzovať námorné priestorové plánovanie na medzinárodnej úrovni pomocou spolupráce s Medzivládnu oceánografickou komisiou UNESCO⁶⁶,
- zaktualizuje svoj **program medzinárodnej správy oceánov** vzhľadom na nedávne konzultácie a odporúčania medzinárodného fóra správy oceánov. Program by mal zabezpečiť, aby modré hospodárstvo chránilo morský ekosystém a nepoškodzovalo ho a prostredníctvom neho by sa malo podporovať transparentné a inkluzívne rozhodovanie a mali zvyšovať normy sociálnej udržateľnosti.

5. ZÁVER

V tomto oznámení sú predložené návrhy Komisie týkajúce sa námornej politiky na toto desaťročie s cieľom zrealizovať transformáciu v námornom hospodárstve plánovanú v Európskej zelenej dohode. Tento program doplní pripravovaná misia pre oceány, moria a vody. Komisia bude na vykonávaní stanoveného programu a opatrení podľa potreby spolupracovať s Európskym parlamentom, Radou a inými inštitúciami EÚ. Osloví všetky zainteresované strany pôsobiace v námornej oblasti, aby s nimi spolupracovala pri formovaní udržateľného modrého hospodárstva spravodlivým a rovnocenným spôsobom.

⁶⁶ „Spoločný plán na urýchlenie procesov námorného/morského priestorového plánovania vo svete“, marec 2017.